



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Imppola, J. 2021. Rahojen keräilyn ABC, osa K : K niin kuin kultakanta.
Keräilyuutiset 32 (2), 26 - 32.



Rahojen keräilyyn

ABC

Osa K

K niin kuin kultakanta

*Kultarahojen lyönti ja liikkeellelasku alkoi yli
600 vuotta ennen ajanlaskun alkua,
mutta se ei läpi vuosisatojen ollut koskaan ollut
rahajärjestelmän perusta johtuen lähinnä sen
riittämättömästä määrästä.*



Kuva 1. Lydian kuningas Kroisos (noin 560 – 546 eKr) kultastaatteri, lyöty Sardesin rahapajassa. Tätä rahaa pidetään maailman ensimmäisenä vasrasinaisena kukkjarahana. Paino 10,76 grammaa, halkaisija noin 16 mm, tunnetaan 11 kappaletta. Myyty vuonna 2015 noin 130 000 € hintaan. Kuvalähde: <https://www.cngcoins.com/photos/big/98000656.jpg>

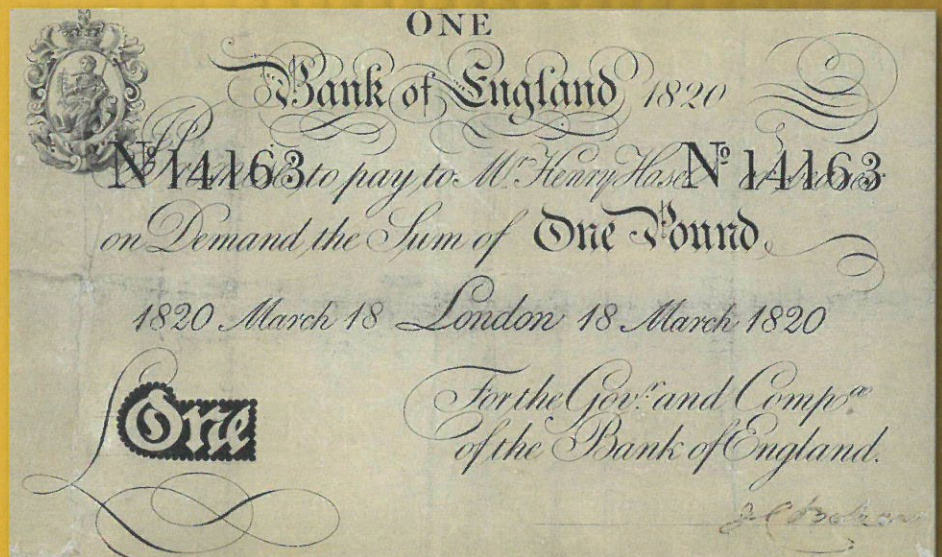
Hopeaa taasen oli riittävästi - mutta ei liikaa - saatavilla, ja se olikin kaikkien rahajärjestelmien kantametalli aina 1800-luvulle asti. Sodat usein kuitenkin johtivat 1600- ja 1700-luvuilla siihen, että laskettiin liikaa paperirahaa liikkeelle, ja rahan arvo laski. Tämä aiheutti ongelmia niin rahataloudelle kuin valtiontalouksillekin. Suomen kannalta tämä näkyi erityisesti Ruotsin epävakana rahataloutena. Näin kävi myös vuonna 1694 perustetulle Englannin pankille Napoleonin sotien aikana, jolloin pankki oli yksityinen.

Vuonna 1797 julisti Ranska sodan Englannille ja osana sotatoimia pieni ranskalainen mähinnousujoukko nousi maihin. Peläten pahinta ihmisjoukot ryntäsivät Englannin Pankkiin vaihtamaan seteleitään kullaksi ja pankin kultavarat romahtivat 16 miljoonasta kahteen miljoonaan kultapuntaan. Tämän vuoksi määräsi pääministeri William Pitt nuorempi pankin lopettamaan seteleiden lunastamisen kullalla. Tämä seteleiden liiallisen liikkeellelaskun aiheuttama lunastusrajoitus kesti vuoteen 1821. Kultarahapuuutteen takia painettiin 1 ja 2 punnan seteleitä, jotka toivat paperirahat käyttöön myös kouluttamattomille ja usein lukutaidottomille kansanjoukoille, mikä johti setelien laajaan väärentämiseen ja nimellisarvojen muutteluun.

Englannin rahaolojen vakiinnuttua rakennettiin Englantiin uusi kultakantainen rahajärjestelmä David Ricardon johdolla. Tässä järjestelmässä punnan paperiraha oli perusraha ja pankkien tuli pitää tietty määrän kultaa holvissaan katkaakseen paperirahan arvon. Periaatteessa pankki oli valmis vaihtamaan paperirahan kullaksi; ei kuitenkaan pienissä määrin kultakolikoiksi, vaan suuria määriä harkoiksi. Rahajärjestelmän perustaksi luotiin vuonna 1816 uusi rahayksikkö, eli kultaraha nimeltään sovereign, joka vastasi tasan yhtä puntaa eli 20 shillinkiä.

Tätä systeemiä kutsutaan kultakantaisysteemiksi ja monet maat käyttivät sitä 1800-luvun loppupuolelta 1900-luvun alkupuolelle. 1800-luvulla alusta lähtien siirryttiin Euroopassa ja koko maailmassa (viimeisenä merkittävänä maana Venäjä vuonna 1897) alueittain kultakantaan, jota voidaan pitää ensimmäisenä

Kuva 2. Ison Britannian guinea vuodelta 1798. Kultarahan nimitys tulee siitä, että kulta niiden lyömiseen saatiin pääasiassa länsiafrikkalaisen Guinean alueelta. Alun perin 20 shillingin (1 punnan) arvoisesta guineasta oli vuodesta 1716 tullut hopean hinnan heikkenemisen takia 21 shillingin arvoinen eli punta oli devalvoitunut sitä vastaan 5%. Vuonna 1813 vastasi 1 guinea jo noin 27 shillinkiä paperirahassa. Arvo noin 1 000 €. Kuvalähde: https://www.jncoins.co.uk/Shop/993-thickbox_default/george-iii-spade-guinea-1798.jpg Kuvan muokkaus Jorma Imppola SeAMK



Kuva 3. Englannin Pankin 1 punnan seteli 1820. Kuvalähde: https://banknoteindex.com/images/notes/submitted/large/C72609_f.jpg Kuvan muokkaus Jorma Imppola SeAMK

Kuva 4. Englannin sovereign 1817. Arvo hyväkuntoisena noin 2 500 – 3 000 €. Kuvallähde: <https://britanniacoinscompany.com/buy-coins/gold-coins/george-iii-1817-gold-sovereign/> Kuvien yhdistely ja muokaus Jorma Impola SeAMK



Kuva 5. Suomen 10 ja 20 kultamarkkaa vuodelta 1878. Huomaa rahan alapuolen kehäkirjoituksen tarkka metallien määrän kuvaus. Arvot noin 220 € ja 360 €. Kuvien muokaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK

todellisenä maailmanstandardina. Kultakantamaissa oli kulta ainoa arvon mitta, ja liikkeelle laskettujen kultarahojen tuli sisältää kultaa tarkalleen arvonsa mukainen määrä. Kaikkien liikkeelle laskettavien setelien tuli olla kultakatteisia, eli jos liikkeelle haluttiin laskea miljoonan markan edestä seteleitä, oli tämä mahdollista vain, jos keskuspankilla oli hallussaan vastaava määrä kultaa.

Näin ollen valtio, jolla oli paljon kultaa, kykeni laskemaan paljon rahaa liikkeelle vaikkapa investointien rahoittamiseksi. Ja jos maan keskuspankin omistaman kullan määrä muuttui, tuli kierrossa olevan rahan määrän muuttua vastaavasti. Tähän perustuu eräs kultakannan taloustieteellinen perusmekanismi, eli filosofi ja taloustieteilijä David Hume:n kuvaama kultatasapaino.

Oletetaan, että maa A on kustannustehokas ja sen vienti vetää hyvin. Tämän seurauksena maan A keskuspankkiin kertyy kultaa ja se voi lisätä liikkeellä olevan rahan määrää. Rahan kvantiteettiteorian mukaisesti maan A yleinen hintataso kohoaa, mikä heikentää vientituotteiden kilpailukykyä. Maan B keskuspankki, joka on menettänyt kultansa maksaessaan kullallaan maasta A ostettuja tuotteita, joutuu vähentämään maassa B kierrossa olevan rahan määrää, mikä johtaa kvantiteettiteorian mukaisesti hintatason laskuun ja maan B tuotteiden kilpailukyvyyn paranemiseen. Pian se onkin maa B, joka vie nyt hintakilpailukykyisiä tuotteitaan maahan A, jonka kultaa valuua vastaava määrä maasta A maahan B, jonka hintataso alkaa lisääntyneen kultamäärän takia nousta hintatason laskiessa maassa A – ja niin edelleen. Järjestelmä on siis itseään mekaanisesti korjaava, ja teorioiden mukaan ajan oloon pitäisi löytyä tasapainotila.

KULTAKANNASTA MAAILMANSTANDARDI
Suomen rahajärjestelmien pohja oli vuoteen 1877 asti periaatteessa hopea; aluksi Ruotsin rahajärjestelmien kautta ja vuodesta 1809 Venäjän rahajärjestelmän kautta. Sekä Ruotsin että Venäjän rahajärjestelmiä epävakautti molempien valtioiden voimallinen setelirahan liikkeellelasku, mikä oli haitaksi koko taloudelle. Venäjä vakautti rahajärjestelmänsä

vuonna 1840 sitomalla ruplan vahvasti hopeakantaan (eli käytännössä lopettamalla hulvattoman paperiruplien liikkelylaskun) ja Suomen vuonna 12. kesäkuuta 1860 saama oma rahayksikkö markka oli sidottu Venäjän ruplaan suhteessa 4 markkaa = 1 rupla. Vasta 13. marraskuuta 1865 voimaan tulleen rahareformiasetuksen mukaan oli hopea Suomen ainoa arvon mitta, ja maamme oli hopeakannassa.

Hopeakanta oli jo jonkin aikaa osoittautunut ongelmalliseksi hopean ja kullan arvosuhteen suuren vaihtelun takia ja erityisesti 1800-luvun puolivälin jälkeen alkoi hopean arvo olla niin epävakaata kulta vastan, että yhä useampi valtio siirtyi hopea- tai kaksimetallikannasta puhtaaseen kultakantaan. Tämän mahdollisti kullaan riittävä saatavuus, jota olivat edesauttaneet niin Amerikan kultaöydöt kuin erityisesti Etelä-Afrikan rikkaat esiintymät. Koska epävakaasta Venäjän hopeakannasta oli selvää haittaa Suomen kehittyvälle taloudelle, anoi Suomi lupaa – ja yllättävästi myös sai sen – siirtymiseen kultakantaan. Tämä tapahtui vuonna 9. elokuuta 1877 julkaistun uuden rahalain myötä, jolloin Suomen markka irtaantui Venäjän hopearuplasta ja kiinnitettiin kultakantaan niin sanotun

Germinaalifrangin arvolla, joka oli käytännössä hyvin lähellä aiemmin vallinnutta hopeakanta-arvoa.

Saksan yhdistyminen Ranskan ja Preussin sodan jälkeen loi vuonna 1871 kultamarkan (Mark), joka kytkettiin tiukkaan kultakantaan. Kulta tähän saatiin Ranskalle hävityn sodan jälkeen Frankfurtin rauhansopimuksessa langetetusta 5 miljardin kultafrangin sotakorvauksista (vajaat 1 452 tonnia kulta, nykyarvo noin 40 miljardia euroa) ja myöhemmin Etelä-Afrikan rikkaista kultakaivoksista. Nopeasti useat muut maat seurasivat esimerkkiä, koska kullasta oli tullut helpos- ti kuljetettava, universaali ja vakaa arvon yksikkö ja maailman silloin merkittävin talous, Englanti, oli jo pitkään sitoutunut kultakantaan.

KULTAKANTAAN LIITTYMISEN AIKAJANA:

- 1695: Englanti kurssiin £1 = 113 grain (7,32 g) kulta
 1816: Englanti tarkennettuun kurssiin £1 = 7,322381 g kulta
 1818: Alankomaat kurssiin 1 gulden = 0,60561 g kulta
 1854: Portugali kurssiin 1000 réis = 1,62585 g kulta

- 1871: Saksa kurssiin 2790 Kultamarkkaa = 1 kg kulta
 1871: Japani kurssiin 1 yen = 1,5 g kulta
 1873: Latinalainen rahaunioni (Belgia, Italia, Sveitsi, Ranska) kurssiin 31 frangia = 9 g kulta
 1873: USA de facto kurssiin 20,67 dollaria = 1 troy oz (31,1 g) kulta (\$1 = 1,50463 g kulta)
 1872-
 1875: Skandinaavinen rahaunioni: (Tanska 1872, Ruotsi 1873 ja Norja 1875) kurssiin 2480 kruunua = 1kg kulta
 1876: Espanja kurssiin 31 pesetaa = 9 g kulta
 1877: Suomi kurssiin 31 markkaa = 9 g kulta
 1879: Itävalta kurssiin 1640 floriinia = 1 kg kulta (vuodesta 1892 alkaen 3280 coronaa = 1 kg kulta; 2 coronaa = 1 floriini)
 1897: Venäjä kurssiin 1 rupla = 0,774235 g kulta
 1897: Japani kurssiin 1 yen devalvoituna = 0,75 g kulta
 1898: Intia kurssiin 15 rupiaa = £1 = 7,322381 g kulta
 1900: USA de jure.



Kuva 7. 10 ja 20 markan rahojen vuoden 1918 suunnitelmien ja sekä 100 ja 200 markan rahojen vuoden 1926 toteutuksen vertailukuva. Kuvien muokkaus ja yhdistely: Jorma Imppola SeAMK.

Kuva 6. 20 kultamarkkaa vuodelta 1891. Arvo noin 500 €. Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK



Suomen maksuliikkeessä kultakolikot eivät koskaan näytelleet erityisempää osaa. Niiden valmistus lopetettiin vuonna 1882; sen jälkeen niitä lyötiin tilapäisesti vain vuonna 1891, jolloin siihen mennessä kertyneistä Ivalonkultaeristä ja Amerikan kultadollareista lyötiin 90 541 20-markkaista eli 1 810 820 markan arvosta kultarahaa. Vuosina 1870-77 Ivalosta huuhdottiin kultaa noin 750 000 markan (n. 218 kg, nykyrahassa noin 10 miljoonaa €) ja vuosina 1878-84 noin 240 000 markan (vajaat 70 kg, nykyrahassa reilut 3,5 miljoonaa €) arvosta. Näin ollen on vuoden 1891 kultakaksikymppisten hienokullan Ivalonkultapitoisuus siis keskimäärin 55%, eli kyseessä on ensimmäinen pääosin sumalaisesta kullasta lyöty raha.

Kultakanta tarkoitti käytännössä sitä, että kaikkien kultakantaisten valuuttojen keskinäinen suhde oli vakio ja rahan arvo oli siten muuttumaton. Valuuttakurssien heilahteluiden poistuttua oli eräs talouselämän epävarmuustekijä eliminoitu ja tämä loikin edellytykset koko maailmantalouden ennennäkemättömälle vakaudelle ja kasvulle.

Kuinka paljon tästä valtavasta kasvusta johtui kultakannan tuomasta valuuttavakaudesta ja kuinka paljon muista tekijöistä on luonnollisesti hyvin monitahoinen kysymys. Perusoletta- ma kyllä on, että kultakannan tuomalla vakaudella on varmasti ollut suuri merkitys maailman taloudelle ja sen kehitykselle.

Jo aiemmin kuvattu kultatasapainomekanismi on saanut osakseen osin perustellustiinkin kritiikkiä, koska useat maat pyrkivät kultakanan aikaan hoitamaan talouttaan hyvin merkantilistisesti, eli hamuamaan mahdollisimman paljon kultaa suosimalla vientiä ja rajoittamalla tuontia monin eri keinoin. Ja tämä ei ole pidemmän päälle kokonaistaloudellisesti hyväksi. Ja luonnollisesti sinänsä pienikin talouden häiriö saattaa aikaansaada väestössä helposti kultapaniikin, jossa liikkeellä olevat setelit halutaan vaihtaa pikaisesti kultarahoiksi, mikä voi eskaloida pienen häiriön suureksi paniikiksi ja johtaa jopa rahajärjestelmän lamaantumiseen tai jopa romahdukseen.

KULTAKANNASTA LUOPUMINEN, HETKELINEN PALUU JA LOPULTA MURENEMINEN
Vaan mikään ei kestä ikuisesti, ja kultakannan tuhosi siihen astisista inhimillisistä katastrofeista suurin, eli ensimmäinen maailmansota. Sodan puhjettua 28. heinäkuuta 1914 kaatui kultakanta Euroopassa maa kerrallaan kuin dominonappularivi ikään. Sotaa käyvät ja siihen valmistautuvat maat rahoittivat suuria sota- ja varusteluponnisteluitaan laskemalla runsaasti paperirahaa liikkeelle. Koska kultakantaiset setelit oli lunastettava vaadittaessa kullassa, säntäsi kansa paperirahoineen niin sotaan osallistuvissa kuin sen ulkopuolisissakin maissa keskuspankkien konttoreihin vaatimaan

seteliensä vaihtoa kullaksi. Tämä tilanne olisi pitempään jatkuessaan johtanut ankariin likviditeettiongelmiin ja rahanhuollon halvaantumiseen, joten keskuspankki toisensa perään päätti lopettaa seteliensä lunastamisen kullalla. Suomi irtautui kultakannasta käytännössä syksyllä 1914 vaikka mitään kultalunastuspaniikkia ei maassamme monista muista Euroopan maista poiketen koskaan edes syntynyt. 29. maaliskuuta/11 huhtikuuta 1915 lakkautettiin keisarin määräyksestä Suomen Pankin seteleiden lunastaminen kullalla sota-ajan vuoksi. Vuonna 1877 Suomessa alkanut kultakannan aika oli päättynyt.

Ensimmäisen maailmansodan kauhujen ja eri yhteiskuntien jälleenrakentamisen jälkeen olojen vakiinnuttua palasi kultakanta osittain takaisin vuosina 1925 – 1933. Muiden muassa Suomi palasi kultakantaan osoituksena taloudellisten olojen vakiintumisesta. 10. joulukuuta 1925 parlamentti hyväksyi kultakantaan palaamiseen sisältyvät lait. 21. joulukuuta 1925 presidentti ratifioi lait ja ne julkaistiin. Markan arvo oli muuttunut alkuperäisestä noin 0,29 grammasta per markka 0,0421 grammaan per markka, eli markka oli huonontunut liki seitsemänteen osaan alkuperäisestä.

Mallin 1926 100 markan ja 200 markan kolikoiden tuotanto aloitettiin vuoden 1926 lopussa. Meistit tehtiin vuoden 1918 asetuksessa kuvatun alkuperäisen,

entiseen kultastandardiin perustuneen mallin perusteella, mutta lisäämällä nimellisarvoon yksi 0 lisää (10 → 100, 20 → 200). Koska toinen 0 lisättiin jälkikäteen, ovat nimellisarvon numerot niille varatun tilan pienuuden takia osittain päällekkäisiä (numeroiden pienentäminen madaltamalla ei esteettisesti ollut mielekäästä), mikä ei kuitenkaan näytä ollenkaan huonolta.

Rahan ulkoasua ja parametreja kuvaava säädös julkaistiin 27. maaliskuuta 1926. Kultarahat poikkesivat muista kolikoista siten, että tunnuspuolella oli teksti SUOMI FINLAND (kuten aikaisemman tyyppin 10 ja 20 markan kultarahossa), mikä osoittaa näiden kolikoiden kansainvälisyyden.

Molempia arvoja lyötiin 50 000 kappaletta ja lisäksi 500 kappaletta 200 markan kolikkoa. Kuten suhteellisen pienet määrät osoittavat, näillä kultarahoilla oli vain symbolinen merkitys, ja vain hyvin pieni määrä luovutettiin julkiseen liikkeeseen. Kultakolikoita ei käytetty päivittäisissä maksuissa eikä seteleissä ollut lausuntoa niiden lunastettavuudesta kullassa. Valmistettujen kultakolikoiden kokonaisarvo oli 15 100 000 markkaa ja kullan kirjanpitoarvo Suomen Pankissa noin 1 401 000 000 markkaa, joten teoreettisesti vain alle 1% kullasta oli todellisia kultarahoja ja loppu oli muodoltaan jalometalliharkkoja tai ulkomaisia kultakolikoita.

Muissakin kultakannan tänä aikana omaksuneissa maissa oli kultarahoilla enää symbolinen merkitys, ja kultakanta tarkoittikin seteleiden lunastettavuutta suurissa määrissä harkkokullalla, mikä ei siis koskenut yksityishenkilöitä, vaan valtionpankkeja.

Esimerkiksi brittiläinen Kultastandardisäädös vuodelta 1925 sekä otti käyttöön kultaharkkokannan että samalla lakkautti seteleiden lunastamisen kultarahoilla. Tämä uusi asetus lopetti käyttökultarahojen kierron rahaliikenteessä. Sen sijaan laki velvoitti viranomaiset (keskuspankin) myymään kultaa tarvittaessa kiinteään hintaan vain 400 troy-unssin (noin 12,44 kg) kultaharkkojen muodossa. Muissa kultakantamaissa otettiin käyttöön vastaavanlaiset säännöt. Englanti keskeytti tämän säädöksen myötä

kultarahojen lyönnin. Vuonna 1925 lyötiin kuitenkin Lontoossa 3 520 431 kappaletta kultasovereigneja.

Tämän jälkeen lyötiin vasta vuonna 1937 ½, 1, 2 ja 5 sovereignin rahat kuningas George VI:n valtaannousun kunniaksi. Kuitenkin vuoden 1925 sovereign -rahaa lyötiin jälkilyöntinä vuosina 1949 – 1951 yhteensä 886 000 kappaletta. Jälkilyönnin ja aidon lyönnin erottaminen on hyvin vaikeaa, vaikka reunan korkeuden perusteella on oletettu jotain jakoa kyettävän tekemään. Vuodesta 1957 lähtien on sovereigneja tuotettu lähinnä keräily- ja sijoitustarkoituksiin liki vuosittain. Muissa Brittiläisen imperiumin rahapajoissa (Etelä-Afrikka ja Australian Malbourne, Pert ja Sydney) jatkuin kultarahojen lyönti myös lamavuosina.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeinen paluu kultakantaan oli kuitenkin aika

lyhyt, koska vuonna 1929 puhjennut kansainvälisen laman seurauksena Suomenkin vientituotteiden maailmanmarkkinahintojen lasku jatkui ja aiheutti kansantalouden voimakkaan laskun vuonna 1931. Työttömyys lisääntyi, viennin lasku ja hyvinvointikustannusten nousu vaikuttivat rahan vakauteen. Kun Englanti ilmoitti kultastandardin lakkauttamisesta 21. syyskuuta 1931 ja monet muut tärkeät Suomen vientimaat (kuten Ruotsi, Norja ja Tanska) seurasivat, tuli kultakannan ylläpitämisestä tuli yhä haastavampaa. Koska suurin osa tärkeimmistä kaupakumppanimaistamme syyskuun 1931 loppuun mennessä luopui kultakannasta, Suomen Pankki korotti 1. lokakuuta 1931 diskonttokorkoaan 1½ prosentista 7½ prosenttiin. Myös valuuttojen myynti asetettiin riippuvaiseksi Suomen Pankin luvasta.



Kuva 8. Englannin sovereign vuodelta 1925. Lyöntipaikka Lontoo. Arvo kullan arvo eli vajaat 400 €. Kuvien muokkaus ja yhdistely: Jorma Imppola SeAMK.

Maailman keskuspankkien yhteistyöryhmän (BIS: The Bank for International Settlements) Baselin kokous 16. elokuuta 1931 oli rajapyykki; tiedettiin, että kokouksen jälkeen Suomen oli ilmaistava kantansa valuuttakysymykseen. Eräs Suomen Pankin perustelu lopulliseen päätökseen oli, että sen oli turvattava valuutantarpeensa omiin sitoumuksiinsa ja valtion tarpeisiin. Se ei voinut siis enää pitää kiinni markan kulta-arvosta.

Suomen Pankki antoi 6. lokakuuta 1931 lain, jolla pysäytettiin setelien lunastus kullalla 1. toukokuuta 1932 saakka. Täten kultakannasta luopuminen oli laillista ja virallista. Seteleiden kullalla lunastamisen keskeyttämisestä koskeva laki pidennettiin 29. huhtikuuta 1932 säädöksellä vuoden 1932 loppuun asti ja sen jälkeen vuosittain aina vuodeksi eteenpäin uudemmilla säädöksillä.

Kultakannan lopullinen päättyminen tapahtui, kun USA:n presidentti Roosevelt 5. huhtikuuta 1933 antamallaan Executive Order 6102:lla kielsi USA:n kansalaisia omistamasta kultarahoja, kultaharkkoja tai kultakatteisia Gold Certificate -seteleitä, jotka piti vaihtaman Federal Reserve -seteleiksi kurssiin \$20,67 per troy-unssi 1. toukokuuta 1933 mennessä. Kielto ei kuitenkaan koskenut numismaattisesti merkittäviä kultarahakokoelmia, mutta käytännössä miltei kaikki kierrossa olleet kultarahat lunastettiin paperirahalla. Tämä asetus lopetti kultarahojen aseman laillisina maksuvälineinä. Mainittu kullon ja kultarahojen omistuskielto kumottiin vasta vuoden 1973 lopussa.

Historiallisesti kultakannan kauden voidaan katsoa päättyneen lopullisesti vuonna 1934, jolloin osana presidentti Rooseveltin aloittamia rajuja talouden elvyttämistoimia hyväksyi Yhdysvaltain kongressi 30. tammikuuta 1934 Gold Reserve Act:in (Kultavarantosäädös), joka kansallisti kaiken kullon määräämällä Federal Reserve -pankit luovuttamaan kaikki kultavarantonsa U.S. Treasury:lle. Vastineeksi pankit saivat kultasertifikaatteja käytettäväksi talletusten ja Federal Reserven seteleiden vakuutena. Asetus myöskin valtuutti presidentin devalvoimaan kultadollarin, joka muuttikin

Kuva 9. USA \$20 1933 "Saint Gaudens double eagle", paino 33,44 grammaa, halkaisija 34,1 mm. Raha on myyty vuonna 2002 Stuart Weitzmanille 8 645 438 dollarin nettohintaan. Raha on tulossa uudelleen myyntiin Sotheby:n huutokauppaan kesäkuussa 2021. Kuvalähde: <https://www.usacoinbook.com/us-coins/1933-saint-gaudens-gold-double-eagle.jpg>



31. tammikuuta 1934 kullon arvon arvosta \$20,67 arvoon \$35,00 per troy-unssi – eli devalvaatio oli yli 40 %.

Kullon omistuskielto johti siihen, että vuonna 1933 Philadelphian rahapajassa lyödyt 445 500 kappaletta 20 dollarin kultarahaa olivatkin laittomia omistaa ja tästä USA:n viimeisestä käyttökultarahaksi tarkoitettusta rahasta tulikin eräs maailman harvinaisimmista keräilyrahoista, jota on laillisesti yksityisessä omistuksessa vain 1 kappale.

Nykyään kaikki lyödyt kultarahat ovat joko ns. bullion -rahoja, eli niitä myydään kultasijoituskohteina likimain kullon hinnalla tai keräily- ja juhlarahojia, joita myydään yleensä huomattavasti

kullon hintaa korkeampaan emissiohintaan. Hyvin usein myös alun perin kultarahoja kalliimmat keräily- ja kultarahat muuttuvat keräilymarkkinoilla pelkiksi kultasijoitusinstrumenteiksi, joiden arvo on niiden sisältämän kullon arvo.

Nykyisen ilmeisen kroonisen talouskurimuksen aikana on eräänä talousongelmien ratkaisukeinona useatikin väläytelty paluuta kultakantaan ja siten tarkasti määrällisesti säädeltyihin valuuttoihin, mutta koska nykyinen talous kaikilta osin tuntuu perustuvan miltei rajattomaan velkaantumiseen, ei tämä lie ne kovinkaan todennäköistä.

Jorma J. Imppola, SeAMK